

تبیین کارکردهای فرااقتصادی انفاق از نگاه مکتب قرآن: بررسی رویکرد تربیتی انفاق

چکیده

یکی از مهم ترین اهداف اقتصادی در نگاه اسلامی، برقراری عدالت اقتصادی است. اسلام نسبت به مسائل اقتصادی و معیشت و تامین احتیاجات مادی توجه ویژه‌ای دارد. به گونه‌ای که از یک طرف مسلمین را فرمان به کار و تلاش و کسب رزق نموده و از طرف دیگر با قرار دادن مکانیزم‌ها و دستوراتی سعی می‌کند از انباشت ثروت در دست عده‌ای خاص جلوگیری به عمل آورده و شکاف طبقاتی را کم کند. از نگاه اقتصادی این دستورات و تاکیدات شرع مقدس بر توجه به قشر مستضعف جامعه به منظور تامین نیازهای مادی آنان و کم کردن فاصله طبقاتی است. احکام دینی در این زمینه گاهی به صورت واجب (مثل خمس و زکات) و گاهی به صورت مستحبی دین داران را به انجام آنها فرا می‌خواند. کم کردن شکاف‌های اقتصادی در بین طبقات یک جامعه امری نیست که تنها در نگاه اسلامی مورد توجه قرار گرفته شده باشد. مکاتب و نظریات اقتصادی غربی هر یک بر اساس جهان‌بینی و ایدئولوژی‌های حاکم بر اندیشه و فضای فکری خودشان، در این خصوص تئوری‌هایی را ارائه کرده‌اند. با نگاهی تدبیری و دقیق در آیات قرآن کریم مرتبط به موضوع انفاق، می‌توان کارکردهایی فراتر از رفع مسائل اقتصادی را برای انفاق دید. شرایط و ویژگی‌هایی که قرآن برای انفاق بیان می‌کند از این موضوع مهم حکایت دارد که انفاق صرفاً یک تامین نیاز و کمک به مستمندان نیست. یک ارزش دینی و اسلامی است که در لایه‌های زیرین خود با تربیت اسلامی و الهی و اصلاح دنیاطلبی و مال دوستی و رفع رذیلت‌هایی چون حرص و طمع‌گرده خورده و مرتبط است. خصوصیات و شرایطی که می‌بایست از نگاه اسلامی فرد منفق در هنگام انفاق رعایت کند، اثراتی فراتر از رفع نیازهای مادی و دنیوی نیازمندان با خود به همراه خواهد داشت.

واژگان کلیدی: انفاق، تربیت دینی، کارکردهای فرااقتصادی، نگاه اسلامی